

hördt i lagstiftningen, och vid hvars förkastlighet Utskottet icke torde behöfva uppehålla sig; hemställande Utskottet således,
att berörda motion måtte lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 15 Februari 1867.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

N:o 47.

Ank. till Riksd. Kansli d. 9 Mars 1867, kl. 11 f. m.

*Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i Kongl. Förordningen angående jords eller lägenhets afståen-
de för allmänt behof den 14 April 1866.*

Herr *Jöns Pährsson* från Kronobergs län har uti motion (N:o 217), som af Andra Kammaren öfverlemnats till Lag-Utskottets behandling, hemställt, att enär det förfaringssätt, i ofvanberörda Kongl. Förordning vore anvisadt för expropriering af jord, som vore behöflig för vägförbättringar, i anseende till dermed förenliga omgångar och kostnader, befunnits ganska hinderligt för åstadkommande af sådana ömläggningar af enskilda utfartsvägar samt kyrko- och byvägar, som numera mångenstädes påkallades särdeles till följd deraf, att, efter en mängd jernvägars anläggning i andra riktningar, än de allmänna vägarne gingo, enskildas och mindre vägar, som ledde till jernbansstationerna, börjat allmännare befaras, samt författningen lemnade vinningslystna jordegare tillfälle att försvara de vägförbättringar, som till allmänt gagn skulle kunna eljest åstadkommas genom sammanskott inom kommunerna, Riksdagen måtte för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t anhålla om en författning i ämnet på följande grunder:

1:o. Att, der kommunalstämma på begäran och i vederbörlig ordning vitsordar nödvändigheten och nyttan af föreslagen vägomläggning till undvikande af svåra och höga backar på allmän utfarts-, by-, kyrko- och häradsväg inom kommunen, skall jordegaren vara pliktig emot full ersättning afstå den jord, som för sådant ändamål erfordras;

2:o. För att bestämma denna ersättning utses en nämnd eller kompromiss af tre personer sålunda, att sökanderne utse en, jordegaren en, och de sålunda utsedde tvänne den tredje, hvilka alla skola vara ojäfvige män. Dessa tre bestämma den ersättning, som bör ifrågakomma och mot dessas beslut må ingen klagan föras. Skulle jordegare tredskas att utse ledamot i kompromissen, skall kommunalstämma ega med behörigt val densamma utse i den tredskandes ställe och vare så giltigt som han sjelf detta verkställt. Fordrar nämnden eller kompromissen ersättning, betalas detta af sökanderne.

Skilnaden emellan motionärens förslag och hvad i ämnet för närvarande gäller, består deri, att enligt det förra skulle erfordras mindre omvägar för att kunna tvinga en jordegare att afstå mark till en väganläggning eller förbättring, som af kommunen vitsordades vara behöflig.

Redan i 1734 års lag fanns expropriation stadgad. Enligt 25 Kap. 1 § Byggningsbalken egde Konungens Befallningshafvande i fråga om allmän landsvägs anläggande låta vid Tinget ransaka, hvar den jennast och genast göras kunde; innehållande denna § vidare: "varde ock de egor dertill tagne, som möta och föreligga, utan att något det vägra må; och njute by, som mister i åker eller äng, derfor sin fyllnad af Kronan". Genom Kongl. Förordningen den 19 Februari 1824 gjordes denna lag tillämplig äfven på de fall, då fråga var om anläggning af väg till vissa uppräknade platser samt "till alla sådana ställen, der vägar pröfvas vara för varu-transporten af allmän nytta och nödvändighet". I dylika mål egde, jemväl beträffande "den ersättning, hvartill enskilde hemmansegare för förlust af egor, som till vägen åtgå, kunna vara berättigade" Konungens Befallningshafvande att besluta; och klagan deröfver skulle föras i den ordning för andra allmänna vägfrågor vore stadgad. I den mån expropriationsrätten utsträcktes och närmare bestämdes, nemligen genom Kongl. Förordningen den 20 November 1845 och sist genom Kongl. Förordningen den 14 April 1866, hafva kontrollerna derå, att rättigheten ej missbrukas till enskildes förfång, blifvit skärpta — och ingenting synes väl vara rigtigare, med afseende å det ingrepp i eganderätten, som expropriation onekligen innebär, och som gör densammans användande till en angelägenhet af den mest grannlaga beskaffenhet.

Men motionärens förslag har ett alldeles motsatt syfte: på samma gång han vill utsträcka expropriationsrätten, vill han minska garantierna mot dess missbrukande, ja, i vissa fall borttaga desamma, nemligen så till vida som kommunen, åt hvilken motionären vill lemna vitsord beträffande behöfligheten af en vägomläggning, mången gång skulle komma att blifva domare i egen sak, t. ex. der fråga vore om rigtning eller omläggning af en kyrkoväg.

Expropriationsrätten lär icke kunna försvaras ur annan synpunkt än det allmännas fördel, inför hvilken den enskildes rätt betraktas såsom underordnad. Men motionären tyckes anse den sednare böra vika äfven för en annan enskilds beqvämlighet, då motionären ifrågasätter, att en bys utfartsväg skulle, mot en främmande jordegares vilja, få läggas öfver hans egor, utan att annan "nödvändighet

och nytta“ vitsordades, än att genom omläggningen kunde undvikas “svåra och höga backar.“ Genom Skiftes-stadgan, i dess 9 Kap., samt Kongl. Förordningen den 29 Januari 1850 har lagstiftningen sörtj därför, att en jordegare inom skifteslagets område erhåller nödig utfartsväg från sin hemmansdel. Med den bestående rätten torde icke någon annan utväg till vinnande af ytterligare bekvämlighet vara förenlig, än att genom öfverenskommelse med vederbörande och utgifvande af fordrad ersättning utverka tillstånd till det intrång, som åsyftas.

Hvad åter angår de formaliteter och kostnader, hvarom motionen handlar, torde endast behöfva erinras, dels att gällande författning icke ovilkorligt bjuder, att expropriations-nämnden skall bestå af nio ledamöter, utan i 7 § medgifver, att, om parterna derom öfverenskomma, ett mindre antal får väljas, hvilket väl äfven sker desto lättare, ju mindre betydande expropriationsfrågan till sin omfattning är; dels ock att den ersättning, som, i det fall att någon, som i dylik nämnd sutit, vill betalning därför taga, Rätten eger honom tillägga, och hvilken icke får utsättas högre, än “emot hans verkliga kostnad för den förrättning svara kan,“ icke synes kunna uppgå till ett belopp, som, i jämförelse med vigten och värdet af den fördel med expropriationen åsyftas, bör tillmätas betydelse.

På dessa skäl har Utskottet funnit sig böra vördsamt hemställa, att
ifrågavarande motion måtte lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 15 Februari 1867.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

N:o 48.

Ank. till Riksd. Kansli d. 9 Mars 1867, kl. 11 f. m.

*Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i
2 Kapitlet 10 § Strafflagen.*

Från Utskottet har Andra Kammaren infordrat yttrande öfver en af Herr *L. J. Hierta* väckt motion (N:o 172), deri hemställes, att ofvannämnda lagrum, hvilket stadgar, att, derest hos den, som blifvit till böter fälld, saknas tillgång till deras